Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

24. oktober 2013*

»Lovpligtig ansvarsforsikring for motorkøretøjer — direktiv 72/166/EF — artikel 3, stk. 1 — direktiv 90/232/EØF — artikel 1 — trafikuheld — forældre til mindreårigt barn omkommet — barnets ret til erstatning — immateriel skade — erstatning — ansvarsforsikringsdækning«

I sag C-277/12,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Augstākās tiesas Senāts (Letland) ved afgørelse af 16. maj 2012, indgået til Domstolen den 1. juni 2012, i sagen:

Vitālijs Drozdovs

mod

Baltikums AAS,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, R. Silva de Lapuerta, og dommerne J.L. da Cruz Vilaça, G. Arestis, J.-C. Bonichot og A. Arabadjiev (refererende dommer),

generaladvokat: N. Jääskinen

justitssekretær: fuldmægtig M. Aleksejev,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 20. marts 2013,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Vitālijs Drozdovs ved advokāte N. Frīdmane

— Baltikums AAS ved advokāte G. Radiloveca

— den lettiske regering ved A. Nikolajeva og I. Kalniņš, som befuldmægtigede

— den tyske regering ved F. Wannek og T. Henze, som befuldmægtigede

— den litauiske regering ved R. Janeckaitė, A. Svinkūnaitė og D. Kriaučiūnas, som befuldmægtigede

— Europa-Kommissionen ved A. Sauka og K.-P. Wojcik, som befuldmægtigede,

* Processprog: lettisk.

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 11. juli 2013,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 3, stk. 1, i Rådets direktiv 72/166/EØF af 24. april 1972 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om ansvarsforsikring for motorkøretøjer og kontrollen med forsikringspligtens overholdelse (EFT 1972 II, s. 345, herefter »første direktiv«) og artikel 1, stk. 1 og 2, i Rådets andet direktiv 84/5/EØF af 30. december 1983 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om ansvarsforsikring for motorkøretøjer (EFT 1984 L 8, s. 17, herefter »andet direktiv«).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem Vitālijs Drozdovs, repræsenteret af Valentina Balakireva, og Baltikums AAS (herefter »Baltikums«), et forsikringsselskab, vedrørende sidstnævntes betaling af erstatning i medfør af erstatningsansvaret for motorkøretøjer for den ikke-økonomiske skade, som Vitālijs Drozdovs har lidt på grund af sine forældres død i et trafikuheld.

Retsforskrifter

EU-retten

3 Første direktivs artikel 1 bestemmer:

»I dette direktiv forstås ved:

[…]

2. skadelidte: enhver person, der har ret til erstatning for skade forvoldt af et køretøj

[...]«

4 Første direktivs artikel 3, stk. 1, bestemmer:

»Hver medlemsstat træffer […] alle formålstjenlige foranstaltninger for at sikre, at erstatningsansvaret for køretøjer, der er hjemmehørende i det pågældende land, er dækket af en forsikring. Der træffes inden for rammerne af disse foranstaltninger bestemmelse om, hvilke skader der dækkes samt om forsikringens nærmere vilkår.«

5 Andet direktivs artikel 1, stk. 1 og 2, bestemmer:

»1. Den forsikring, der er omhandlet i [første direktivs] artikel 3, stk. 1, […] skal dække tingsskade såvel som personskade.

2. Medlemsstaterne skal med forbehold af eventuelle bestemmelser om mere omfattende forsikringsdækning, der måtte gælde i medlemsstaterne, kræve lovpligtig forsikring for mindst følgende beløb:

— 350 000 [EUR] for personskader, såfremt der kun er én skadelidt; såfremt der er flere skadelidte ved samme uheld, multipliceres dette beløb med antallet af skadelidte

— 100 000 [EUR] for tingsskader for hvert uheld uanset antallet af skadelidte.

Medlemsstaterne kan dog for personskader i stedet for ovennævnte mindstebeløb fastsætte et mindstebeløb på 500 000 [EUR], såfremt der er flere skadelidte som følge af samme uheld, eller et samlet mindstebeløb på 600 000 [EUR] pr. uheld for personskader og tingsskader uanset antallet af skadelidte eller skadernes art.«

6 Artikel 1, stk. 1, i Rådets tredje direktiv 90/232/EØF af 14. maj 1990 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om ansvarsforsikring for motorkøretøjer (EFT L 129, s. 33, herefter »tredje direktiv«) bestemmer, at »den i [første direktivs] artikel 3, stk. 1, […] omhandlede forsikring [skal] dække ansvaret for personskader, der ved færdsel med et køretøj forvoldes på andre passagerer end føreren«.

Lettisk ret

7 Artikel 15 i Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likums (lov om lovpligtig ansvarsforsikring for motorkøretøjer, *Latvijas Vēstnesis,* 2004, nr. 65 (3013), herefter »OCTA«) i den affattelse, der var gældende på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen, med overskriften »Grænser for forsikringsselskabets ansvar« bestemte:

»(1) Når en forsikringsbegivenhed indtræder, skal det forsikringsselskab, hvori indehaveren af det skadevoldende køretøj har tegnet ansvarsforsikring, eller kontoret for forsikringsselskaber for motorkøretøjer (hvis erstatningen skal dækkes af garantifonden) dække skaderne med et beløb, der ikke overstiger den for forsikringsselskabet fastsatte ansvarsbegrænsning:

1) erstatning for personskade: op til 250 000 LVL pr. skadelidt

2) erstatning for materielskade: op til 70 000 LVL uanset antallet af skadelidte tredjeparter.

(2) Tredjeparter har ret til erstatning i henhold til de almindelige regler for de skader, som ikke er genstand for erstatning i medfør af denne lov, eller som overstiger forsikringsselskabets ansvarsbegrænsning.«

8 OCTA's artikel 19 med overskriften »Personskader« bestemte:

»(1) Materielle skader forvoldt ofre for et trafikuheld er:

1) udgifter til medicinsk behandling

2) midlertidig uarbejdsdygtighed

3) permanent uarbejdsdygtighed

4) død.

(2) Immateriel skade omfatter de skader, der påfører skadelidte smerter og psykiske lidelser i forbindelse med, at:

1) skadelidte får fysiske traumer

2) skadelidte lemlæstes eller invalideres

3) familieforsørgeren, en økonomisk afhængig person eller ægtefællen afgår ved døden

4) familieforsørgeren, en økonomisk afhængig person eller ægtefællen invalideres.

(3) Ministerrådet fastsætter forsikringserstatningens størrelse samt metoderne til beregning heraf for så vidt angår materiel og immateriel skade forvoldt personer.«

9 OCTA's artikel 23 med overskriften »Skader forbundet med skadelidtes død« foreskrev:

»(1) Følgende personer har ret til forsikringserstatning, såfremt den person, der forsøger dem, dør:

1) børn, herunder adopterede børn

a) indtil de bliver myndige

[...]«

10 Artikel 5 i civillovbogen (Civillikums, *Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs*, 1993, nr. 1) i den affattelse, der var gældende på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen, herefter »civillovbogen«), bestemte:

»Når en tvist afgøres ud fra rimelighedsbetragtninger eller på grundlag af loven, udtaler retten sig i henhold til generelle retsprincipper.«

11 Civillovbogens artikel 1635 bestemte:

»Enhver retsstridig skade, dvs. enhver retsstridig handling, giver ofret herfor ret til at kræve erstatning fra ophavsmanden hertil, forudsat at handlingen kan tilregnes sidstnævnte.«

12 Civillovbogens artikel 2347 bestemte:

»Hvis en person ved en handling, som kan tilregnes denne, og som er retsstridig, forårsager en anden person personskade, skal førstnævnte person betale sidstnævnte person erstatning for dennes udgifter til lægebehandling og efter rettens vurdering for et eventuelt indtægtstab.

Den, som udøver en aktivitet, der indebærer en alvorlig fare for omgivelserne (transport, industri, bygningsarbejder, farlige stoffer) har pligt til at betale erstatning for skader, som følger af denne fare, medmindre vedkommende kan godtgøre, at skaden skyldes force majeure, skadelidtes fejl eller grov pligtforsømmelse. Hvis det ikke lykkes ejeren, besidderen eller brugeren at kontrollere kilden til faren, og dette ikke skyldes en fejl fra disses side, på grund af en retsstridig handling begået af en anden person, er sidstnævnte person ansvarlig for den forvoldte skade. Hvis besidderen (ejeren, indehaveren, brugeren) også har handlet retsstridigt, er det muligt at pålægge såvel den person, som har anvendt den genstand, som er kilde til den alvorlige fare, som besidderen af genstanden, et erstatningsansvar for den forvoldte skade, i forhold til hver persons skyldgrad.«

13 Artikel 22 i lov om strafferetsplejen (Kriminālprocesa likums, *Latvijas Vēstnesis*, 2005, nr. 74 (3232)) med overskriften »Ret til erstatning for den lidte skade« har følgende ordlyd:

»Retten til ved domstolene at kræve og opnå erstatning for ikke-økonomisk og økonomisk skade garanteres den person, som har lidt en skade på grund af en ulovlig handling, herunder ikke-økonomisk skade, fysiske skader og tingsskader.«

14 Artikel 7 og 10 i Noteikumi par apdrošināšanas atlīdzības apmēru un aprēķināšanas kārtību par personai nodarītajiem nemateriālajiem zaudējumiem (ministerrådets dekret om størrelsen af erstatningen for ikke-økonomisk personskade samt metoderne til beregning heraf) nr. 331 af 17. maj 2005 (*Latvijas Vēstnesis*, 2005, nr. 80 (3238), herefter »dekretet«)), som gennemfører OCTA's artikel 19, stk. 3, bestemmer:

»Artikel 7

Størrelsen af forsikringserstatningen for smerter og psykiske lidelser som følge af, at familieforsørgeren, en økonomisk afhængig person eller ægtefællen afgår ved døden, udgør 100 [LVL] for hver erstatningssøgende og pr. person som omhandlet i artikel 23, stk. 1, i lov om lovpligtig ansvarsforsikring for motorkøretøjer.

[...]

Artikel 10

Det samlede erstatningsbeløb er begrænset til 1 000 [LVL] for hver skadelidt ved et trafikuheld, såfremt der ydes erstatning for alle de skader, der er nævnt i nr. 3, 6, 7 og 8.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

15 Den 14. februar 2006 omkom forældrene til Vitālijs Drozdovs i et trafikuheld, der fandt sted i Riga (Letland). Vitālijs Drozdovs, der er født den 25. august 1995, blev derfor sat under værgemål hos sin bedstemor Valentīna Balakireva (herefter »værgen«).

16 Uheldet blev forvoldt af føreren af et køretøj, der var forsikret hos Baltikums. Føreren bag uheldet, som var alkoholpåvirket, og som med al for høj hastighed førte et køretøj i teknisk dårlig stand, havde på tidspunktet for uheldet foretaget en farlig overhaling, og blev ved straffedom idømt seks års fængselsstraf og frakendelse af kørekortet i fem år.

17 Den 13. december 2006 underrettede værgen Baltikums om uheldet og anmodede forsikringsselskabet om at udbetale erstatning, herunder bl.a. for den ikke-økonomiske skade, som blev anslået til 200 000 LVL. Den 29. januar 2007 udbetalte Baltikums i henhold til dekretets artikel 7 en erstatning på 200 LVL for Vitālijs Drozdovs' psykiske lidelser samt en erstatning på 4 497,47 LVL for en formueskade, hvilket beløb ikke er genstand for tvisten.

18 Den 13. september 2007 anlagde værgen sag mod Baltikums med påstand om erstatning på 200 000 LVL for den ikke-økonomiske skade, som Vitālijs Drozdovs havde lidt. Denne sag var støttet på den omstændighed, at Vitālijs Drozdovs' forældres død havde forvoldt ham psykiske lidelser på grund af hans unge alder, og var baseret på OCTA's artikel 15, stk. 1, første afsnit, artikel 19, stk. 2, tredje afsnit, og artikel 39, stk. 1 og 6, samt andet direktivs artikel 1, stk. 2.

19 Da søgsmålet og den efterfølgende appel, navnlig på grundlag af dekretets artikel 7, ikke blev taget til følge, iværksatte værgen kassationsanke for den forelæggende ret med påstand om ophævelse af appelrettens dom og hjemvisning til fornyet behandling ved appelretten.

20 Værgen har med kassationsanken navnlig gjort gældende, at appelretten ikke har anvendt OCTA's artikel 15, stk. 1, første afsnit, korrekt, idet denne bestemmelse skal fortolkes i overensstemmelse med navnlig første og andet direktiv. Det fremgår af disse EU-bestemmelser, at en medlemsstat ikke kan fastsætte grænser for erstatningens størrelse, der er lavere end de mindstebeløb, der er fastsat i andet direktivs artikel 1. Det følger heraf, at dekretets artikel 7 er i strid med de grænser for erstatning, der er fastsat i OCTA's artikel 15, stk. 1, første afsnit, og ved de ovennævnte direktiver.

21 Den forelæggende ret har anført, at andet direktivs artikel 1 fastsætter et obligatorisk erstatningsbeløb i forbindelse med personskade og tingsskade, men at den ikke udtrykkeligt regulerer spørgsmålet om ikke-økonomisk skade forvoldt personer. Domstolen har endvidere anerkendt, at første og andet direktiv ikke har til formål at harmonisere erstatningsansvarsordningerne i medlemsstaterne, og at disse frit kan fastsætte, hvilken erstatningsansvarsordning der skal gælde for skader, der forvoldes ved trafikuheld. Det kan heraf udledes, at de omhandlede direktiver ikke omhandler erstatningsbeløbet for ikke-økonomisk skade, der forvoldes personer.

22 Den forelæggende ret er imidlertid af den opfattelse, at det også kan konkluderes, at de nævnte direktiver er til hinder for bestemmelser i medlemsstaterne, som fastsætter maksimumsbeløb for en ordning for erstatningsansvar for motorkøretøjer. Formålet med denne forsikring er, i det mindste delvis, at kompensere skadelidte ved trafikuheld for de skader, der kan vurderes objektivt, såsom tingsskade eller personskade, hvilket ligeledes omfatter ikke-økonomisk skade.

23 Desuden har Domstolen fastslået, at de omhandlede direktiver ikke tillader at nægte eller i væsentlig grad at nedsætte skadeserstatningen til ofre for trafikuheld, eller at fastsætte maksimumsbeløb for dækning, der er lavere end de mindstebeløb, der er fastsat i andet direktivs artikel 1, stk. 2.

24 Den forelæggende ret har videre anført, at et effektivt system for ansvarsforsikring skal søge at forene de forskellige interesser for ofre for trafikuheld, ejere af motorkøretøjer og deres forsikringsselskaber. Klare grænser for erstatningens størrelse sikrer, at skadelidte modtager en bestemt erstatning for den lidte skade, begrænser forsikringspræmierne til rimelige beløb og gør det muligt for forsikringsselskaberne at opnå en indtægt.

25 Den forelæggende ret har præciseret, at den nationale lovgiver har begrænset erstatningen i henhold til den lovpligtige ansvarsforsikring for motorkøretøjer ved at indføre maksimumsbeløb og ved at give regeringen beføjelse til at udstede bestemmelserne vedrørende erstatningens størrelse og metoden til beregning heraf i forbindelse med ikke-økonomisk personskade. Ifølge den forelæggende ret begrænser disse bestemmelser på uforholdsmæssig vis personers ret til at modtage en erstatning på grundlag af nævnte forsikring, navnlig ved tildeling af en erstatning, som er »uforholdsmæssigt lav« (blot 100 LVL) for den psykiske lidelse som følge af en forsørgers død.

26 På den baggrund har Augstākās tiesas Senāts besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er erstatning for immateriel skade indregnet i det beløb, der skal dække personskade i medfør af [første direktivs] artikel 3 […] og [andet direktivs] artikel 1[, stk. 1] og 2 […]?

2) Såfremt første spørgsmål besvares bekræftende, skal [første direktivs] artikel 3 […] og [andet direktivs] artikel 1[, stk. 1] og 2, da fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for en regel i en medlemsstat, hvorefter det eksisterende erstatningsansvar i den pågældende medlemsstat begrænses – dvs. maksimumsbeløbet for erstatning for immateriel skade – ved at fastsætte en beløbsgrænse, som er væsentligt lavere end den i direktiverne og den nationale lovgivning fastsatte beløbsgrænse for så vidt angår forsikringsselskabers ansvar?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

27 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om første direktivs artikel 3, stk. 1, og andet direktivs artikel 1, stk. 2, skal fortolkes således, at den lovpligtige ansvarsforsikring for motorkøretøjer skal dække erstatning for immaterielle skader lidt af nærtstående til ofre, der er omkommet i et trafikuheld.

28 Det bemærkes, at det fremgår af præamblen til første og andet direktiv, at deres formål dels er at sikre den frie bevægelighed både for køretøjer, der er hjemmehørende på Den Europæiske Unions område, og for personer, der kører i dem, dels at sikre personer, der lider skade ved uheld forvoldt af disse motorkøretøjer, ensartet behandling, uanset hvor i Unionen uheldet finder sted (dom af 23.10.2012, sag C-300/10, Marques Almeida, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).

29 Første direktiv, således som nærmere præciseret og suppleret ved andet og tredje direktiv, pålægger således medlemsstaterne en forpligtelse til at sikre, at erstatningsansvaret for køretøjer, der er hjemmehørende i det pågældende land, er dækket af en forsikring, og angiver bl.a., hvilke typer skade og hvilke skadelidte tredjemænd forsikringen skal dække (Marques Almeida-dommen, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).

30 Det bemærkes imidlertid, at forpligtelsen til ansvarsforsikringsdækning af skader påført tredjemænd med motorkøretøjer må holdes adskilt fra omfanget af erstatningspligten for disse skader i medfør af den forsikredes erstatningsansvar. Den førstnævnte forpligtelse er sikret og nærmere fastlagt i EU-bestemmelserne, hvorimod den anden forpligtelse i det væsentlige er reguleret af national ret (Marques Almeida-dommen, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis).

31 Domstolen har herved allerede fastslået, at det fremgår af formålet med første, andet og tredje direktiv og af disses ordlyd, at de ikke tilsigter en harmonisering af erstatningsansvarsordningerne i medlemsstaterne, og at medlemsstaterne på EU-rettens nuværende udviklingstrin frit kan fastsætte, hvilken erstatningsansvarsordning der skal gælde for skader, der forvoldes ved færdsel med motorkøretøjer (Marques Almeida-dommen, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis).

32 Navnlig henset til første direktivs artikel 1, nr. 2), kan medlemsstaterne på EU-rettens nuværende udviklingstrin inden for rammerne af deres erstatningsansvarsordninger følgelig i princippet frit fastsætte navnlig de skader forvoldt af motorkøretøjer, som der skal betales erstatning for, omfanget af erstatningen for disse skader og de personer, som har krav på nævnte erstatning.

33 Domstolen har imidlertid præciseret, at medlemsstaterne skal udøve deres kompetence på dette område under overholdelse af EU-retten, og at de nationale bestemmelser om erstatning af skader som følge af trafikulykker ikke kan fratage første, andet og tredje direktiv deres effektive virkning (Marques Almeida-dommen, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis).

34 For så vidt angår den lovpligtige forsikrings dækning af skader forvoldt af motorkøretøjer, som skal erstattes i henhold til den nationale lov om erstatningsansvar, var det i henhold til første direktivs artikel 3, stk. 1, andet punktum – således som den tyske regering har anført – overladt medlemsstaterne at træffe bestemmelse om, hvilke skader der skulle dækkes, samt om den lovpligtige forsikrings nærmere vilkår (jf. i denne retning dom af 28.3.1996, sag C-129/94, Ruiz Bernáldez, Sml. I, s. 1829, præmis 15).

35 Det var imidlertid med henblik på at begrænse de bestående forskelle mellem medlemsstaternes lovgivninger med hensyn til omfanget af den lovpligtige forsikring, at det for så vidt angår erstatningsansvaret i andet direktivs artikel 1 blev bestemt, at tings- og personskader skulle dækkes op

til nærmere angivne beløb. I henhold til tredje direktivs artikel 1 blev den nævnte forpligtelse udvidet til også at omfatte personskader, der forvoldes andre passagerer end føreren (Ruiz Bernáldez-dommen, præmis 16).

36 Medlemsstaterne er således forpligtet til at sikre, at det erstatningsansvar for motorkøretøjer, der gælder i henhold til deres nationale ret, er dækket af en forsikring i overensstemmelse med bestemmelserne i første, andet og tredje direktiv (Marques Almeida-dommen, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis).

37 Det følger heraf, at den frihed, som medlemsstaterne har ved fastlæggelsen af de skader, som skal dækkes, samt om den lovpligtige forsikrings nærmere vilkår, er blevet begrænset ved andet og tredje direktiv, idet disse har gjort dækningen af visse skader op til fastsatte mindstebeløb lovpligtig. Blandt disse skader, hvis dækning er lovpligtig, er bl.a. personskader, som det præciseres i andet direktivs artikel 1, stk. 1.

38 Som generaladvokaten har anført i punkt 68-73 i forslaget til afgørelse, og som fastslået af EFTA-Domstolen i dens dom af 20. juni 2008, Celina Nguyen mod The Norwegian State (sag E-8/07, *EFTA Court Report*, s. 224, præmis 26 og 27), må det, henset til de forskellige sprogversioner af andet direktivs artikel 1, stk. 1, og tredje direktivs artikel 1, stk. 1, samt de tre ovennævnte direktivers beskyttelsesformål, fastslås, at omfattet af begrebet personskade er ethvert tab, i det omfang der foreskrives en erstatning herfor i medfør af den forsikredes erstatningsansvar i henhold til de nationale bestemmelser, der finder anvendelse på tvisten, som følge af en krænkelse af personens integritet, hvilket omfatter såvel fysiske som psykiske lidelser.

39 Det følger således af fast retspraksis, at EU-bestemmelserne skal fortolkes og anvendes ensartet i lyset af de versioner, der er udfærdiget på alle Unionens sprog. I tilfælde af uoverensstemmelse mellem de forskellige sprogversioner af en EU-retlig bestemmelse skal den pågældende bestemmelse desuden fortolkes på baggrund af den almindelige opbygning af og formålet med den ordning, som den er led i (jf. bl.a. dom af 8.12.2005, sag C-280/04, Jyske Finans, Sml. I, s. 10683, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis).

40 Da de forskellige sprogversioner af andet direktivs artikel 1, stk. 1, i det væsentlige anvender begreberne såvel »legemsskade« som »personskade«, må man henholde sig til den almindelige opbygning af og formålet med disse bestemmelser og direktivet. Det bemærkes herved, at disse begreber supplerer begrebet »materiel skade«, og at de nævnte bestemmelser og direktivet navnlig tilsigter at styrke beskyttelsen af ofrene. Herefter må der anlægges den brede fortolkning af de nævnte begreber, som er anført i denne doms præmis 38.

41 Heraf følger, at immaterielle skader, for hvilke der foreskrives en erstatning i medfør af den forsikredes erstatningsansvar i henhold til de nationale bestemmelser, der finder anvendelse på tvisten, er blandt de skader, som der skal betales erstatning for i overensstemmelse med første, andet og tredje direktiv.

42 Hvad angår spørgsmålet om, hvilke personer der kan gøre krav på erstatning for disse immaterielle skader, bemærkes for det første, at det følger af en samlet læsning af første direktivs artikel 1, nr. 2), og artikel 3, stk. 1, første punktum, at den beskyttelse, som skal sikres i medfør af dette direktiv, omfatter enhver person, der i henhold til de nationale bestemmelser om erstatningsansvar har ret til erstatning for skade forvoldt af motorkøretøjer.

43 Det skal for det andet præciseres, således som generaladvokaten har anført i punkt 78 i forslaget til afgørelse, og i modsætning til hvad den tyske regering har anført, at tredje direktiv ikke har begrænset kredsen af beskyttede personer, men har derimod gjort dækningen af skader forvoldt visse personer, som anses for særligt sårbare, lovpligtig.

44 Eftersom skadesbegrebet i første direktivs artikel 1, nr. 2), ikke er yderligere begrænset, er der desuden, i modsætning til hvad den lettiske og litauiske regering har anført, intet grundlag for at antage, at visse skader, såsom immaterielle skader, i det omfang der skal betales erstatning herfor i henhold til de nationale bestemmelser om erstatningsansvar, som finder anvendelse, skal udelukkes fra dette begreb.

45 Der er intet i første, andet og tredje direktiv, som gør det muligt at konkludere, at EU-lovgiver har ønsket at begrænse den beskyttelse, som sikres ved disse direktiver, til alene at gælde for personer, der er direkte involveret i en skadesforvoldende begivenhed.

46 Medlemsstaterne er derfor forpligtet til at sikre, at den erstatning, der skal betales i henhold til deres nationale bestemmelser om erstatningsansvar, på grund af den immaterielle skade, som de nærmeste familiemedlemmer til ofre for trafikuheld har lidt, er dækket af den lovpligtige forsikring op til de mindstebeløb, som er fastsat i andet direktivs artikel 1, stk. 2.

47 Det må forholde sig således i den foreliggende sag, eftersom en person, der befinder sig en situation som den, Vitālijs Drozdovs befinder sig i, efter den forelæggende rets oplysninger i medfør af de lettiske bestemmelser om erstatningsansvar har ret til erstatning for den immaterielle skade, som vedkommende har lidt som følge af sine forældres død.

48 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at første direktivs artikel 3, stk. 1, og andet direktivs artikel 1, stk. 1 og 2, skal fortolkes således, at den lovpligtige ansvarsforsikring for motorkøretøjer skal dække erstatning for immateriel skade lidt af nærtstående til ofre, der er omkommet i et trafikuheld, i det omfang en sådan erstatning er foreskrevet i medfør af den forsikredes erstatningsansvar i henhold til de nationale bestemmelser, som finder anvendelse på tvisten, i hovedsagen.

Det andet spørgsmål

49 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om første direktivs artikel 3, stk. 1, og andet direktivs artikel 1, stk. 2, skal fortolkes således, at de er til hinder for nationale bestemmelser, i medfør af hvilke den lovpligtige ansvarsforsikring for motorkøretøjer kun dækker den erstatning for immateriel skade, som i henhold til de nationale bestemmelser om erstatningsansvar skal betales på grund af et nærtstående familiemedlems død i et trafikuheld, op til et maksimumsbeløb, der er lavere end dem, der er fastsat i andet direktivs artikel 1, stk. 2.

50 Det blev i denne doms præmis 46 fastslået, at medlemsstaterne er forpligtet til at sikre, at den erstatning, der skal betales i henhold til deres nationale bestemmelser om erstatningsansvar, på grund af den immaterielle skade, som de nærmeste familiemedlemmer til ofre for trafikuheld har lidt, er dækket af den lovpligtige forsikring op til de mindstebeløb, som er fastsat i andet direktivs artikel 1, stk. 2.

51 Det bemærkes også, at Domstolen har haft lejlighed til at fastslå, at andet direktivs artikel 1, stk. 2, er til hinder for en national lovgivning, der fastsætter maksimumsbeløb for dækning, der er lavere end de mindstebeløb, som er fastsat i denne artikel (jf. i denne retning dom af 14.9.2000, sag C-348/98, Mendes Ferreira og Delgado Correia Ferreira, Sml. I, s. 6711, præmis 40, og kendelse af 24.7.2003, sag, C-166/02, Messejana Viegas, Sml. I, s. 7871, præmis 20).

52 I det omfang Baltikums gør gældende, at den nationale lovgiver for specifikke skadeskategorier frit kan fastsætte maksimumsbeløb for dækning, der er lavere end de mindstebeløb, som er fastsat i nævnte artikel, når det sikres, at de mindstebeløb for dækning, som er fastsat i samme artikel, er nået for samtlige skader, bemærkes for det første, at andet direktivs artikel 1, stk. 2, hverken foreskriver eller tillader en anden sondring mellem de skader, som er dækket, end den, der er fastsat mellem personskade og tingsskade.

53 Det bemærkes for det andet, at det i denne doms præmis 33 blev anført, at medlemsstaterne skal udøve deres kompetence på dette område under overholdelse af EU-retten, og at de nationale bestemmelser om erstatning af skader som følge af trafikulykker ikke kan fratage de tre ovennævnte direktiver deres effektive virkning.

54 Hvis det var muligt for de nationale lovgivere for hver af de forskellige fastlagte specifikke kategori af skader i givet fald i national ret at fastsætte bestemmelser om maksimumsbeløb for dækning, der er lavere end de mindstebeløb, som er fastsat i andet direktivs artikel 1, stk. 2, ville de nævnte mindstebeløb for dækning og dermed denne artikel blive fritaget deres effektive virkning.

55 Det fremgår desuden af de for Domstolen fremlagte sagsakter, at i modsætning til de omstændigheder, som gav anledning til Marques Almeida-dommen, tilsigter de i hovedsagen omhandlede bestemmelser ikke at fastsætte skadelidtes ret til en erstatning i medfør af den forsikredes erstatningsansvar eller det eventuelle omfang af denne ret, men kan begrænse en forsikret persons ansvarsforsikringsdækning i henhold til den lovpligtige forsikring.

56 Værgen har således under retsmødet for Domstolen anført, hvilket er blevet bekræftet af den lettiske regering, at i henhold til lettisk ret kan den forsikredes erstatningsansvar for bl.a. immaterielle skader lidt af personer på grund af et trafikuheld overstige de beløb, som i henhold til de omtvistede nationale bestemmelser er dækket af den lovpligtige forsikring.

57 Det må under disse omstændigheder fastslås, at de i hovedsagen omhandlede nationale bestemmelser påvirker den i EU-retten fastsatte sikring af, at det erstatningsansvar for motorkøretøjer, der fastlægges i den gældende nationale ret, dækkes af en forsikring i overensstemmelse med første, andet og tredje direktiv (jf. i denne retning Marques Almeida-dommen, præmis 38 og den deri nævnte retspraksis).

58 Det følger heraf, at det andet spørgsmål skal besvares med, at første direktivs artikel 3, stk. 1, og andet direktivs artikel 1, stk. 1 og 2, skal fortolkes således, at de er til hinder for nationale bestemmelser, i medfør af hvilke den lovpligtige ansvarsforsikring for motorkøretøjer kun dækker den erstatning for immateriel skade, som i henhold til de nationale bestemmelser om erstatningsansvar skal betales på grund af et nærtstående familiemedlems død i et trafikuheld, op til et maksimumsbeløb, der er lavere end dem, der er fastsat i andet direktivs artikel 1, stk. 2.

Sagens omkostninger

59 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

1) Artikel 3, stk. 1, i Rådets direktiv 72/166/EØF af 24. april 1972 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om ansvarsforsikring for motorkøretøjer og kontrollen med forsikringspligtens overholdelse og artikel 1, stk. 1 og 2, i Rådets andet direktiv 84/5/EØF af 30. december 1983 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om ansvarsforsikring for motorkøretøjer skal fortolkes således, at den lovpligtige ansvarsforsikring for motorkøretøjer skal dække erstatning for immateriel skade lidt af nærtstående til ofre, der er omkommet i et trafikuheld, i det omfang en sådan erstatning er foreskrevet i medfør af den forsikredes erstatningsansvar i henhold til de nationale bestemmelser, som finder anvendelse på tvisten i hovedsagen.

2) Artikel 3, stk. 1, i direktiv 72/166 og artikel 1, stk. 1 og 2, i andet direktiv 84/5 skal fortolkes således, at de er til hinder for nationale bestemmelser, i medfør af hvilke den lovpligtige ansvarsforsikring for motorkøretøjer kun dækker den erstatning for immateriel skade, som i henhold til de nationale bestemmelser om erstatningsansvar skal betales på grund af et nærtstående familiemedlems død i et trafikuheld, op til et maksimumsbeløb, der er lavere end dem, der er fastsat i artikel 1, stk. 2, i andet direktiv 84/5.

Underskrifter